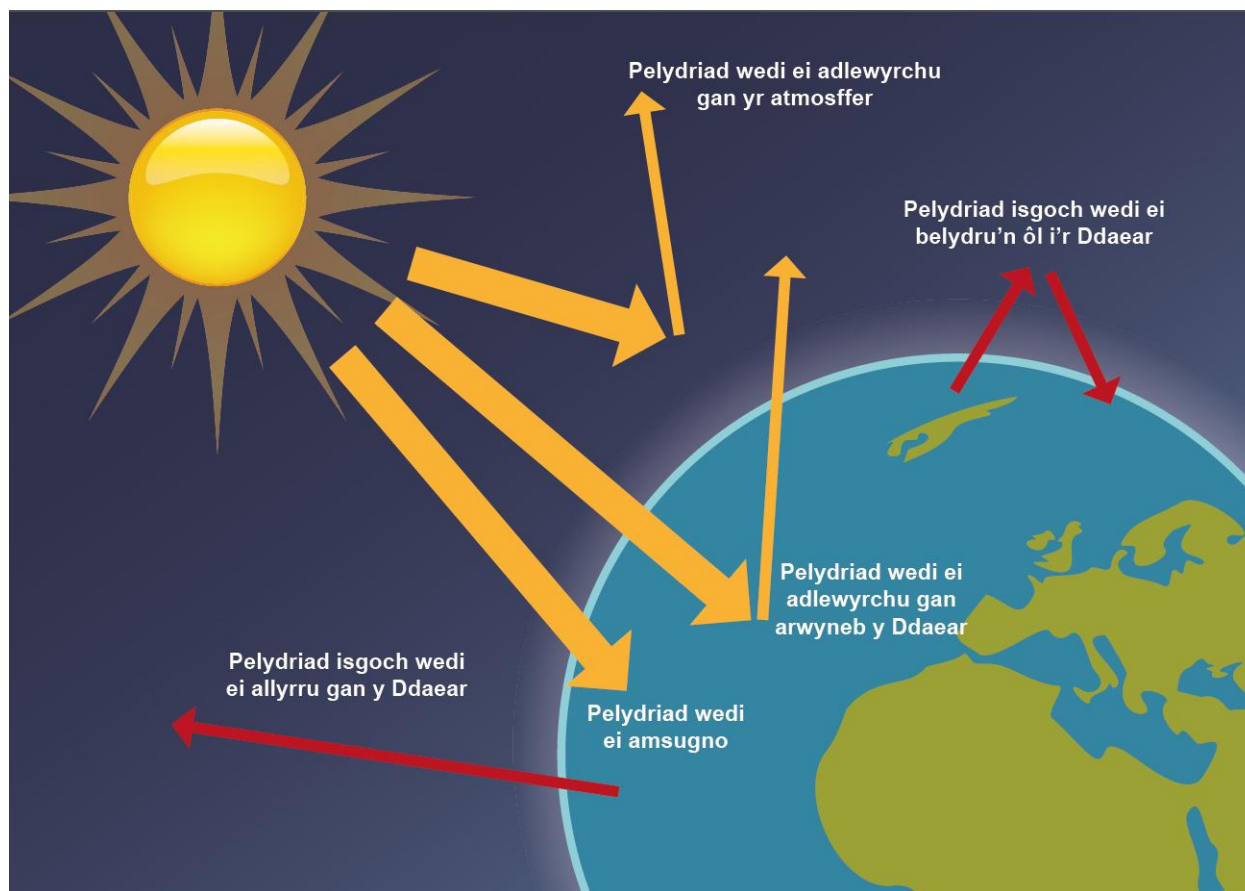

Mae gwyddonwyr yn credu bod y blaned Gwener wedi dioddef twymo byd-eang biliynau o flynyddoedd yn ôl oherwydd yr effaith tŷ gwydr.

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Dyma ychydig bach o wybodaeth am yr hyn y mae gwyddonwyr yn ei alw yr 'effaith tŷ gwydr' ac am y blaned Gwener a'r Ddaear.

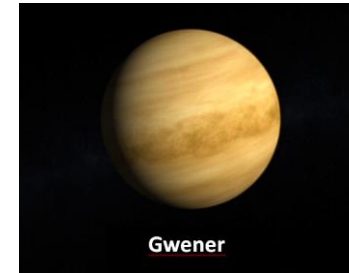

Mae gwyddonwyr yn credu bod y blaned Gwener yn arfer bod yn fwy tebyg i'r Ddaear nag y mae nawr, gyda thymheredd is a hyd yn oed dŵr hylifol ar wyneb y blaned. Ar ryw adeg, biliynau o flynyddoedd yn ôl, dechreuodd y blaned dwymo. Roedd yr holl ddŵr ar wyneb y blaned Gwener wedi anweddu i'r atmosffer. Dechreuodd anwedd dŵr a charbon deuocsid ddominyddu'r atmosffer gan achosi'r tymheredd i godi'n uwch. Yna oherwydd bod wyneb y blaned Gwener mor boeth sychdardodd y carbon oedd wedi'i drapio yn y creigiau i'r atmosffer a chymysgu gydag ocsigen i ffurfio hyd yn oed mwy o garbon deuocsid.

Mae afon fwyaf Asia yn dioddef ei sychder gwaethaf ers 50 o flynyddoedd – gan ddifrodi cnydau, bygwth bywyd gwyllt a chodi amheuan ynghylch hyfywdra uchelgeisiau gwyro dŵr enfawr Tsieina.

Y blaned Gwener o'i chymharu â'r Ddaear

Y blaned Gwener yw'r ail blaned o'r Haul a'r chweched mwyaf. Mae orbit y blaned Gwener bron yn gylchol o'i gymharu â rhai planedau eraill.

Mae'r blaned Gwener yn troi'n araf iawn o'i gymharu â'r Ddaear – 243 o ddiwrnodau'r Ddaear i un diwrnod ar blaned Gwener. Yn ogystal mae cyfnodau cylchdro'r blaned Gwener a'i orbit wedi'u cydamseru ac felly mae bob amser yn cyflwyno'r un wyneb tuag at y Ddaear pan fydd y ddwy blaned ar eu dynesfa agosaf. Mae gwyntoedd cryfion (350kph) yn chwythu ar ben y cymylau ond mae'r gwyntoedd ar yr wyneb yn araf iawn, ddim mwy nag ychydig o gilomedrau'r awr.

Weithiau mae'r blaned Gwener yn cael ei hystyried yn chwaer blaned y Ddaear. Maen nhw'n debyg iawn mewn rhai ffyrdd: mae'r blaned Gwener dim ond ychydig bach yn llai na'r Ddaear (95% o ddiamedr y Ddaear, 80% o fâs y Ddaear). Mae rhai craterau gan y ddwy blaned sy'n dangos bod ganddynt wynebau gweddol ifanc. Mae eu dwysedd a'u cyfansoddiad cemegol yn debyg.

Oherwydd y nodweddion tebyg hyn, credai rhai y gallai'r blaned Gwener, o dan ei chymylau trwchus, fod yn debyg iawn i'r Ddaear a bod posibilrwydd bod hyd yn oed fywyd yno. Ond, yn anffodus, mae astudiaeth fwy manwl o'r blaned Gwener yn dangos ei bod yn wahanol iawn i'r Ddaear mewn llawer o ffyrdd pwysig. Mae'n bosib mai dyma'r lle lleiaf croesawgar i fywyd yng nghysawd yr haul.

Y dasg

Defnyddiwch y daflen wybodaeth a'ch gwybodaeth o wyddoniaeth i esbonio'r canlynol:

- sut mae'r effaith tŷ gwydr wedi helpu i gynnal bywyd ar y Ddaear
- pam y gallai'r effaith tŷ gwydr fod yn broblem nawr ac yn y dyfodol ar y Ddaear – canolbwyntiwch eich ymresymu a'ch tystiolaeth o weithgareddau tebyg ar y blaned Gwener
- sut gallwn ni, trwy'r ffordd rydym ni'n gweithredu heddiw, leihau effeithiau negyddol yr effaith tŷ gwydr.